

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9
Str. Baron L. Pop 10

IRKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Nappali telefon (nyomda) 2-02

FIZETÉSI ARAK:

Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 "
Három hónapra 320 "
Egy hónapra 110 "

IX. évfolyam * 214. szám

1928 Október 9. kedd

* 5689 Tisri 23 *

Ramaseter Róbert
Budapest
II. 8.

cenzurati: Sucliv

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Vintila tragédiája

A történelem vaslogikája rendszerint meg szokta bosszulni magát azokon az államférfiakon, akik politikájukban nem számolnak a realitás adottságaival és a gazdasági élet törvényeit és összefüggéseit ignorálni próbálják. A történelem azonban, — mint ahogyan azt Danton megjegyezte, — ólomlábon jár, egy-egy lépése egy évszázadot jelent a történelemben. Így azok fölött az államférfiak fölött akik önkényesen próbálják diktálni az események iramát és a fejlődés irányát maguk akarják kierőszakolni, rendszerint csak a mindent verifikáló utókor szokta a verdiktet kimondani. Kévs politikust ér el a tragikus végzet, hogy még életében megérje az összeomlást mindannak, amit a fejlődés törvényeinek mellőzésével alkotni próbált. Brătianu Vintila a történelemnek eme tragikus figurái közé tartozik.

Miután csaknem egy évtizeden keresztül csüggött a revalorizáció fata morganián kénytelen volt rezignáltan elismerni a stabilizáció elkerülhetetlen szükségességét. Miután csaknem egy évtizeden keresztül harcolt szinte imponálóan fanatikus hittel a külföldi kölcsön ellen, most ő az, aki már egy esztendeje kopogtat a külföldi tőke ajtaján és a végtelenségig is megálkodikni kész, hogy bebocsájtást nyerjen. És a körülmények kategórikus imperatívusza kényszeríti most arra, hogy hamis és időszerűtlen alapokra fektetett gazdasági teóriáinak utolsó mentevárában, a költségvetésben is revízió alá vegye mindazt, amit eddig hirdetett. Bukaresti jelentés szerint Románia jövő évi költségvetését hat milliárddal fogják csökkenteni. Az ezévi 38 és fél milliárd lejre szemben alig 32 milliárd lejre fog rugni az a keret, amelyen belül az állam gépezetének a jövő évi folyamán funkcionálni szabad.

Az állam költségvetése eddig is szerény keretek között mozgott és távolról sem felelt meg az ország reális szükségleteinek. A megnagyobbodott Románia lakosságának egy 50 milliárd lejes költségvetés felelné meg. A mai körülmények között azonban a 38 milliárdos költségvetés terheit sem tudja vállalni az ország, ha ez a költségvetés kizárólag a lerongyolt ország adóanyagának verejtékes filléreire, az elárverezett asztalokból és párnákból befolyt összegekre támaszkodik.

Brătianu Vintila ezt nem akarta belátni. Ahelyett, hogy a külföldi tőke segítségével olyan investíciókat létesített volna amelyek e gazdag ország minden természeti kincsének és energiájának kiaknázásával biztosította volna az államélet prosperálását, következetesen a dolgozó tömegek életérejét szivattyúzta, a legfantasztikusabb adónemek létesítésével. A gazdasági élet törvényeinek elemi ismereteihez tartozik az, hogy az okos és az előrelátó állampolitika nem az alózkodó any ad absurdum vitt kiaknázásában, hanem épen annak megerősítésében áll. Az államnak biztosítani kell a gazdasági élet prosperálását, a kereseti lehetőségek széles skáláját kell megteremteni, hogy fizetőképes polgárai legyenek, akik vállalni tudják az államháztartás költségeit. Brătianu Vintila esztendőkön keresztül nem akart minderről tudomást venni. Az ő kényeletében Románia tejjel és mézzel folyó országgént élt, amelyre nem lehet elég adót követni ahhoz, hogy

az sok legyen.

Az ország pedig kezes bárányként tűrte az adóbeszedők terrorját s fizetett, amíg csak egy bani volt a zsebében. Az idén aztán az adófizető polgár bement a csődöt. Nem tud fizetni többet. Városokban és falvakban egyaránt pereg a dob, néhol az adóbeszedők revclverrel próbálják az állam követeléseit inkaszálni és az ez évi költségvetés ennek ellenére is fantasztikusan nagy, közel hat milliárd lejes deficitel zárul.

Brătianu Vintila rezignáltan kénytelen belátni, hogy csak addig nyujtozkodhat, amíg a takarékos. Ha ezévből hat milli-

árdal kevesebb folyt be az államkasszába úgy a jövőben hat milliárddal kevesebbre kell kontempálnia bevételeit az államnak. Igen ám, de az azt is jelenti egyúttal hogy az állam hat milliárd lejfel kénytelen kiadásait is redukálni. Vagyis nemcsak, hogy újabb investíciók nem történhetnek, de közmunkákat kell beszüntetni, reudeléseket stornirozni, tisztviselőket elbocsájtani. A munkaalakalmak és kereseti lehetőségek csökkenése pedig eo ipso a válság súlyosbodását és az ország fizetőképességének újabb csökkenését vonják maguk után. Olyan

circulus vitiosus ez, amelynek logikusan a költségvetés eltörléséhez kell vezetnie. Nem költségvetési redukció hozhatja meg az ország agonizáló gazdasági életének talpraállítását, hanem egy teljesen új és friss gazdaságpolitika, amely nem egy kis csoport favorizálásán, de az ország gazdasági javainak a külföldi tőke segítségével való erőteljes kihasználásán és a dolgozó tömegek életstandardjának megfelelő hitelpolitikával való emelésén épül fel.

Ez a feladat azonban valószínűleg már egy új kormány vállaira fog nehezedni.

Viharosan indul a politika őszi szezonja

Vasárnap Bukarestben, Aradon, Jasiban és Kisenevben (a tott energikus tiltakozó gyűlést a nemzeti parasztpárt

(Bucuresti-Bukarest, október 8. Az Uj Kelet tud.) A belpolitikai élet őszi mozgalmassága a tegnapi nappal kezdetét velle. A nemzeti parasztpárt az új kormány buklató akció bevezetéséről több tartományi ülést tartott meg, amelyen a párt vezetési tagjai és az eddigig határozottabb eszközökkel keresztlévit karripany lefolytatását jelentették be. Miklós regensherceg, akinek külföldi útja oly nagy feltűnést keltett, szombat este a párisi katonai attasé kiserelő mellett visszatért az országba, úgy hogy a régens tanács ismét teljessé lett és megkezdheti tevékenységét.

„Elérkezett a tettek ideje”

A nemzeti parasztpárt Ilfov és Vlasca megyei tagozatai még szombaton tartották meg gyűléseiket a bukaresti központi klubhelyiségekben, amelyen sok-száz delegátus vett részt. A gyűlés első szónoka Michalache volt, aki viharos bensz mellett jelentette ki, hogy a *szavak korszaka elmúlt és elérkezett a tettek ideje*. A nemzeti parasztpárt épen elég tanujelét adta eddig belátásának. Mától kezdve szabad folyást engedünk a nép akaratának. Sőt, mi több, irányítani fogjuk azt és magunkra vállalunk minden felelősséget.

Manu a következőket mondotta a legutóbbi igazgatósági ülésen: „Személyesen vállalom magamra új harcmodorunk minden rizikóját.” Brătianu Vintilának a kormányhoz való csökönys ragaszkodásával szemben akcióba fogjuk lépni a nép akaratát. Ez az akarat erőteljes akusokban fog megnyilvánulni. Teljesítetek parancsainkat!”

Manu Gyula, akit szünni nem akaró óvációkkal fogadtak a delegátusok, rámutatott arra, hogy Vlasca és Ilfov megyeknek, miután a főváros közelében vannak, különösen fontos szerepe jut a most kezdődő politikai küzdelemben. Akár akarla Vintila Brătianu, akár nem, rövidesen a nemzeti parasztpárt veszi át a nemzet sorsának irányítását.

Tartományi gyűlések országsszerte

Tegnap délután Aradon, Kisenevben és Jasiban tartott gyűléseket a nemzeti parasztpárt, amelyekre ezrével özönlöttek a környékek tömegei. Az aradi ülés

első szónoka Vaida Sándor volt, aki kijelentette, hogy az a küzdelem, amelyet most a nemzeti parasztpárt kezd, nehezebb és tragikusabb a múltban vívott küzdeleknél. Eddig törvényes eszközökkel harcoltunk, — mondta Vaida, — de a tapasztalatok azt mutatják, hogy most már a legelkeseredettebb eszközökhöz kell folyamodnunk.

Manu a jasi gyűlésen vett részt, ahol kijelentette, hogy a nemzeti parasztpárt elismeri ugyan az alkotmányos rendet, de elvárja a korona képviselőitől, hogy tegyenek igazságot az országban. Kisenevben Michalache, Mihai Popovicu, Mirto és Stere szözláltak fel. Michalache különösen éleshangú beszédet tartott, amelyben felhívta a régens tanács figyelmét arra, hogy miután a királyi jogokat gyakorolja, pártatlansággal tartozik az országnak.

Pan Halippa, mint Beszarabia képviselője, a tartomány bizalmatlanságát fejezte ki a liberális kormánnyal szemben.

Folynak a tárgyalások

Az Adeverul értesülése szerint befejezti tevékenységét a kormány, hogy mi helyett a liberális kormány a kölcsön szerződést aláírja, eltávozik hegyéről. Utódjá csak a nemzeti parasztpárt lehet. Brătianu Vintila ragaszkodik ahhoz, hogy a kölcsön szerződést ő írja alá, mert megvan győződve róla, hogy más kormánynak még olyan feltevéleket sem sikerült volna elérnie, amilyeneket mellett ő veszi fel a stabilizációs kölcsönt. Am a miniszterelnök belátta azt is, hogy a kölcsön plussztervezésének sikere csak a belpolitikai feszültség megszűntetése és a nyugalom helyreállta révén lehetséges, ennek előfeltétele pedig az, hogy a legnépszerűbb ellenzéki párt kerüljön hatalomra. A lap értesülése szerint Duca belügyminiszter Mihai Popovicu és Madgearu tárgyalásait tegnap újabb megbeszélések követték, amelyek esetleg sikerre vezethetnek, mert a nemzeti parasztpárt is megvan győződve arról, hogy a mai katasztrófálisan súlyos politikai és gazdasági helyzetben az ország nem bírhat el egy brüszk kormányváltó: ts megválasztásával.

Vajda Sándor válaszol a védőknek

Vajda Sándor akit Averescu tábornok egy cikkében súlyosan megtámadott, most válaszol a néppárt vezetőknek, egy az Adeverul számára adott nyilatkozatban Vajda Sándor javasolja Averescunak, hogy nevezzen ki egy három, vagy öttagú zsűrit politikai ellenségeiből, Ibráhe és néppárti politikusokból, mint P. Negulescu, Ion Petrovici, Grigore Filipescu, Garoflid, Manolescu, Groza, azután Duca belügyminiszter, Argetoianu, Dimitriu, dr. Lupu. A zsűri emőke Presan tábornok, Jorga, vagy akár a kamara elnöke volna. Készséggel bele megy abba, hogy ez a zsűri felülvizsgálja politikai tevékenységét, ep úgy, mint magánéletét s ő hajlandó elfogadni kötelezően magára nézve a zsűri döntését.

A nyilatkozat további sorai kijelentti Vajda, hogy *averescunusok kormányrojo vetelét kizártnak tartja*. Brătianu Jónel, — mondotta Vajda — nagyon jól tudta, hogy miért kellett neki Averescu tábornokot az elmúlt év nyarán megbuktatnia. Ezt Ön is tudja tábornok ur. És az sem ismeretlen Ön előtt, hogy az Ön belügyminisztere két héttel Ferdinánd király halála előtt azzal dicsekedett, hogy *ha Károly volt trónörökös be merné tenni lábát az országba, bajnokok között eszörtetné ki a határon tulri. És megis ugyanez a Goga a bukás után Párisba rohant, hogy felajánlja szolgálatát*. Végül kijelenti Vajda, hogy igen s, Manu Gyulától függ, hogy lesz-e polgárháború az országban, vagy sem. Ugyen nyugodt tábornok ur, — fejezi be nyilatkozatát Vajda, — hogy Manu egyetlen szava kirobbanthatná a nemzet sürtétl erejét, de ha rezignáltan főállna, ezek az erők önmaguktól is elplidálnak!”

Érettségire

középiskolai, polgári és magánvizsgákra előkészít

BALGÓCZY magántanfolyam

Budapest, VII. Mária Terézia-tér 3. szám

.....

A kormány reméli, hogy a hét végéig aláírják a kölcsönszerződést

(Bucuresti-Bukarest, október 8. Az Uj Kelet tud.) A kormány változatlanul bízik a kölcsön közeli megvalósításában. Tegnap este megérkezett Bukarestbe Bolgart, a Banque de France megbízottja és estére várják Quesnay francia pénzügyi szakértőnek. Banque de France tanulmányi osztályvezetőjének érkezését is, akit már egyezben megkonzultált Bratianu Vintila a stabilizáció módozataira vonatkozólag. Lapjainak szerint a hét végéig Bukarestbe érkeznek a külföldi pénzeszopor-

lok összes képviselői, hogy a megegyezés értelmében a kölcsönszerződést aláírják. A kormány Berlnből is kedvező híreket kapott a német pénzügyi körökkel folyó

ott tárgyalásokra vonatkozóan. Az ellenzéki lapok rezerváltan fogadják ezeket a híreket és megjegyzik, hogy a kormány köréből származnak.

URANIA
mozgó

Nagy sikerrel folytatja
Reginald Denny közkezdvelt komikus legújabb filmjének
Benzinörület
elsőrangú vigjáték bemutatását. — Monopoli Filmcentrala.

Megkezdődtek a perbeszédék a kommunista perben

Negulescu ügyész a vádlottak első csoportjára a rendtörvény 12. §-ának alkalmazását kérte

A Phöbus sztrájkoló munkásaival szemben a hadbiztos elejtette a vádat. Vádbeszédének második felét ma mondja el Negulescu ügyész

(Cluj-Kolozsvár, október 8. Az Uj Kelet tud.) A kerek egy hónapja, páratlan izgalmak között folyó munkáskör uti fazishoz érkezett. A tanúkihallgatások lezárása előtt a védelem felkérte még Craciun Andrei nagyváradi tanár írásbeli vallomását, melyben Craciun agentprovokátórnak bélyegzi meg Kereszturi-Oltean Sándort a politikai működését kvalifikálhatatlannak minősíti.

Ezután Pacala tábornok bejelentette tanúkihallgatások befejezését, mindjárt utána megadta a szót a királyi hadbiztosnak, Negulescu kapitánynak.

A kíváncsiak tömege visszafóított lélekzettel és fokozott érdeklődéssel fordult a hadbiztos felé, aki Pacala tábornok felhívására szinte felpattan helyéről. Rövid mondatokban beszélt, szinte pattogó szavakkal és különböző temperamentummal. Mondanivalóinak katonás, kemény mozdulatokkal igyekeztek súlyt adni. Nem bocsátkozik jogi vitákba, a törvénykönyveket csak ritkán használja, de mégis kategorikus, mindenre visszavág, soha sem hátrál meg mindig csak támad.

A vád képviselőjével szemben ül a kilenc védő: dr. Herzfeld német birodalmi képviselő, Lazar Aurél képviselő.

selő, Toma Dragu, Dobrescu, Zissu, Vicol, Patrascanu, Paraschivescu bukaresti és Popa Adam kolozsvári ügyvéd.

— A szó a királyi ügyészé, hangzik fel az elzökölő Pacala tábornok szava.

Negulescu kapitány megkezdte a vádbeszédét:

— Egy hónapja tart már ez a per. A védőügyvédek mellékvágányra tértek terelni a pert és csak a lényeggel magával nem foglalkoztak. Háromszáznál több tanu vonult fel a hadbiztoság előtt. Közülük egyik sem tett olyan vallomást, amely megdönthette volna a vádat. Lényegbeli kérdésekre csak egyetlen tanu adhatott volna választ, de erről is kiderült, hogy hamis tanu.

— A vádlottak végcélja a romániai polgári társadalmi rend felforgatása volt és a szovjetrendszer bevezetése. A kormány már 1924-ben belátta a kommunista agitáció veszedelmét és törvényileg tiltott meg mindenmemű kommunista mozgalmat. A hajdani kommunista párt vezetői Köblös, Dobrodeganu Gherea és Pauker Bécsből irányítják a romániai kommunista propagandát és bizalmi emberük Rozvány Jenő. Rozvány Nagyváradon megalakította vezérkarát, amelynek tagjai: dr. Szántó, Ullmann és dr. Kertész.

Az ügyész Kereszturi-Olteannak a vád rendelkezésére bocsátott egyik nyomtatványával igyekszik bizonyítani, hogy Rozvány magáévá tette a harmadik internacionálé alapszabályait.

— Dr. Rozvány az alapszabályok vezeté elfogadásával szovjetrendszer bevezetésére vállalt kötelezettséget. Célja a kapitalizmus megdöntése és a szociális állam megvalósítása volt.

Az ügyész újabb röpiratokat mutat fel, amelyeket szerinte a romániai Kommunista párt is magára vállalt.

— A hadbíró-kapitány — szól közbe az egyik védő — olyan röpiratokat tárgyal, amelyek nem képezik a pernek az anyagát és amelyekről a vádlottak iratban sincsen szó.

Negulescu ügyész: Az egységes szakszervezetek ezeknek a röpiratoknak az alapján működtek. Ebből is kiténik, hogy a szindikátusok a szovjet

rendszer szolgálatában állanak. Nemcsak hogy nem tartották magukat távol a politikától, de egyenesen kommunista eszméket terjesztettek. Ezért volt szó már eddig is több ízben a nagyváradi, temesvári, kolozsvári és

marosvásárhelyi egységes szakszervezetek feloszlásáról.

Dragu ügyvéd: Ugy?! Tehát ennell a pernek a szakszervezetek feloszlása a végcélja. Szóval elsősorban itt a szakszervezetek ellen folyik a per.

Negulescu: A munkásotthonokban s a szakszervezetekben a törvényes házasság, a vallás, a polgári rend, a magántulajdon ellen izgatnak a kommunisták. Azt tanítják, hogy a vallás csak a nép butítására jó.

Vicol ügyvéd: Ezt Voltaire is állította, sőt az egész francia radikális párt Herriotval az élen.

Pacala tábornok a vitát lezárja és tíz percre szünetet rendel el. Szünet után Negulescu ügyész a Phöbus-gyári sztrájkokkal foglalkozik.

— A vádlottakat a rendtörvény 12. paragrafusának értelmében rendezavarás és izgatás ténye terheli. A semmitőlsek egyébként ebben a kérdésben már egy prejudikáló határozatot hozott. Orbán Ferenc és három társa ellen, akik a dolgozni akaró munkásokat fenyegettek és megverték, a rendtörvény idevonatkozó paragrafusának alkalmazását és két évre való elítélését kérem. Hasonlóképpen kérem, hogy a hadbiztoság Rozványt, Ullmann, Almási és Bleiker ellen is a rendtörvény 12. paragrafusát alkalmazza.

Negulescu kapitány a Phöbus-gyári sztrájkoló munkásokkal szemben elejtette a vádat. Ezután Pacala tábornok másnap reggel nyolc óráig felfüggesztette a tárgyalást, amikor már a vádbeszéd második részére kerül a sor.

Letartóztatták a tordai „Amerika”-biztosító igazgatóit

(Turda, Torda, október 8. Az Uj Kelet tud.) A tordai ügyészség ma délben őrizetbe vette dr. Barothy volt tordai városi főügyészt és Craciunian oprisani görög keleti lelkészt, mint az „Amerika” viszontbiztosító intézet igazgatóit.

A sorozatos biztosító-botrányok során most a tordai Amerikára került a sor. Szombaton délelőtt a kölcsönös biztosító irodájában megjelent dr. Vhsoiu vezetőügyész és Dumitrescu vizsgálóbíró, akik az üzleti könyvek és iratok átvizsgálásakor megállapították, hogy a biztosító vezetői többrendbeli okirathamisítást és csalást követtek el. Fiktív biztosítások révén számtalan késeztenziát, szegényembert és falusi gazdát károsítottak meg kisebb-nagyobb összegekkel. A főügyész és vizsgálóbíró nyugtákat találtak az ügyiratok között, amelyeket egyes üzletfelek csak azért adtak át, hogy a biztosító vezetői azokkal újabb üzletfeleket kerítsenek halójukba. Kiténik például egy 100 ezer lejes nyugtával kapcsolatban, hogy arra ténylegesen csak 25 ezer lejt fizettek ki a biztosító vezetői. A nyugtát az Amerika valószínűs üzleti propagandára használta fel „igazolva” mintha a 100 ezer

lejes biztosítást tényleg kifizették volna.

A vizsgálat megejtése után a biztosító irodáit lezárták és fenekestülék az ajtókat. Néhány percen belül máris elterjedt a híre a biztosító bezárásának. Egész tömeg gyűlt össze, különösen öreg asszonyok, akik összegyűjtött pénzeszköjüket siratták. Fenyegetések hangzóttak el, a tömeg már be akart hatolni a biztosító irodába, amikor a helyszínen megjelent rendőrcsapat szétoszlatta az elkeseredett embereket.

Időközben több mint harminc bürokráti feljelentés érkezett az ügyészségre.

Ma délben fejeződött be a viszontbiztosító intézet igazgatóinak kihallgatása, akiket előzetes letartóztatásba helyeztek.

Előreláthatólag még a mai nap folyamán bezárják a biztosító összes fiókintézetét is.

„Bankok, biztosítóintézetek és gyárvállalatok figyelmét felhívjuk arra, hogy elsőrangú irodai munkaerők várnak nálunk elkövetítésre. Igényléseikkel forduljanak bizalommal ingyenes állasközvetítő osztályunkhoz. Magánalkalmazottak Szövetsége Cluj, Str. Corgăniceanu No. 7.

A z erdélyiek figyelmébe

Felhívjuk a figyelmét, hogy a közismert elsőrangú éttermünkkel kapcsolatban (az emeleti helyiségünkben) egy teljesen elkülönített **„Vegetarius éttermet”** rendeztünk be, mely a városban az egyedüli vegetarius konyha, ahol tisztán vegetaris és vitamin tartalmu ételeket szolgálunk fel. **Modern berendezés, pontos kiszolgálás. — Olcsó árak. Restaurantul Grossmann, Bucuresti Str. Domnita Anastasia 10.**

Vegetarius konyha

Butorárleszállításra
határoztuk el magunkat, hogy üzemenk munkasait foglalkoztathassuk ha tehát

olcsó és jó butort
Bösendorfer, Stingi, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,
akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti
butorgyár Rt.
hatalmas raktárait Hiteles egységnek kedvező fizetési feltételek

Teljes üzemben az ujonnan kibővített

NERVA SZANATORIUM

Az eddig közismertnek örvendő vezető orvosokon kívül sikerült a nőgyógyászati és belgyógyászati osztály részére neves orvosokat megnyerni. **CLUJ** Speciális gyógykurák, hízó és fogyasztó kurák, röntgeno- és hypnotherapiail kezelések, mindenféle gyógyfürdők, dietikus konyha. — Az igazgatóság

Napi ellátás: I. oszt. 350, II. oszt. 250, III. oszt. 150.

Kinevezett ellenzékkel akar operálni Primo de Rivera új alkotmánya

Madrid, október 8. Primo de Rivera spanyol diktátor, a félhivatalos Nacion című újságban cikket írt, amelyben programot ad a jövő öt esztendőre. Ebben a programban a diktátor kifejti a készülő alkotmányreform alapelveit. Érdekesebb pontjai ennek a programnak, hogy Spanyolország új alkotmányát csak 1931-ben kívánja életbe lépíteni. Az Unión Patriótica, Primo de Rivera pártja természetesen óriási szerepet kap az ország közigazgatásában és a diktátor kívánsága szerint ennek

a pártnak kell majd idén-évkéig az államhatalmat reprezentálnia. Hozzáteszi azonban, hogy Spanyolországban nem fogják követelni, mint Olaszországban, minden bírótól és minden állami tisztviselőtől, hogy feltétlenül tagja legyen ennek a pártnak. A városok és falvak képviselőitől négyötöd részben az Unión Patriótica tagjából, egyötödöt pedig a párt ellenlábasaiból kell rekrutálni. Az ellenzéki tagokat a tartományi kormányzók nevezik ki. 1931-ben fog élet-

belépní az új alkotmány, mintán 1929-ben és 1930-ban elő fogják készíteni az új állami viszonyokat. Az új alkotmány kialakulásából nincsen sokat közöl Primo de Rivera. Lényeges benne, hogy a testületi eszmét újra kihangsúlyozza. Korporatív szervek — fascista mintára — fogják alapját képezni egy képviselői rendszernek, amely alkalmas lesz helyreállítani a lakosság egyes osztályai között az egyensúlyt és harmóniát.

Ma, kedden és holnap, szerdán a Magyar Színházban Tanu a nászágyban

a Paramount-filmgyár nagyszerű fejevadásos vigyáta. Főszereplő: C. Bow és Eddie Contor. Előadás kezdete: fél 4 és fél 6. Helvák: Pányó és főbizsint: 20 lel. Árjékly: 10 l. l. Monopol-Imperator Film.

mindenki a főbejáratok felé tödult, ami növelte a pánikot és így természetesen az áldozatok számát is. Egyetlen helyen negyvennyolc halottat találtak, akiket a tolongók tapostak halálra és hogy mennyi idő lett volna még az ésszerű menekülésre, annak legfőbb bizonyítéka, hogy a tüzőltő csapatok, miután a negyvennyolc halottat kihozták a színházból, még nyolcszor egymásután hatoltak be az égő színházba és hozták ki könnyebb és súlyosabb sebesülteket.

Ez a legbeszédesebb bizonyítéka annak, hogy a közönséget szisztematikusan nevelni kell a vészkiáratok és egyéb óvintézkedések használatára, mert a legkisebb óvintézkedések sem érnek semmit, ha a veszély pillanatában elveszi mindenki lélekjelenetét és senki sem gondol azoknak igénybevételére. A madridi tüzőltőség egyébként a tűz kitörése után pontosan két perccel már a helyszínre értett modern felszerelésével és modern kiképzésével minden lehetőséget kihasználva nem rajta mulott, hogy a katasztrófa ilyen rengeteg áldozatot követeljen.

Mit tanult Madridban a berlini tüzőltő főparancsnok

Nem elég a vészkiárat, a közönségnek használni is kell tudni azt a veszély perceiben. A színészek kirohantak az égő színpadról, anélkül hogy a közönséget figyelmeztették volna

(Berlin, október 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A madridi borzalmas színházi égés világszerte mély megdöbbenést és részvétet keltett, de ugyanakkor impulzust adott a szakköröknek arra, hogy az óriási áldozatokot követelt katasztrófából a gyakorlati tanulságokat levonják és megtalálják azokat a módokat, amelyek az ilyen rendkívül súlyos kimenetelű katasztrófáknak elejét vehetik. Berlin városában egyenesen tüzőltő-főparancsnokát küldötte ki Madridba, hogy személyesen vegyen részt az utólagos vizsgálaton. Gempy főparancsnok most érkezett haza Berlinbe és tapasztalatairól rendkívül érdekes nyilatkozatot adott.

Rövidről a lámpionban

— A Rovedades színház — mondotta — nem fából készült építmény volt, mint azt tévesen jelentették, hanem annak rendje s módja szerint készült kőszínház, amelyet 1857-ben építettek és mind a négy oldalról bérházak közé volt építve. Nem felel meg az sem a valóságnak, hogy a színház építésénél figyelmen kívül hagyták volna a tüzrendészeti szabályokat. A nézőtér részére készült óvintézkedések semmiesetre sem igazolják az áldozatok szokatlanul nagy számát. Meg volt a szabályszerű vasfüggöny is, amelynek elgörbült részei ma is láthatók. A tragikus végű előadás, délutáni elő-

adás volt, amely madridi szokás szerint este 7 órakor kezdődött és amelyre a tüzőltőség nem rendelt ki inspekciókat. A tűz úgy keletkezett, hogy egy elektromos árammal világított lámpionban rövidzárlat állott be. A diszlejezőmester, aki észrevette a veszélyt, felkiáltott a munkásoknak, hogy eresszék le az égő lámpiont a színpadra. Fatális tévedésből azonban a munkások a másik zsinórhoz nyúltak és az égő lámpiont ahelyett, hogy leeresztették volna, felvontatták a zsinórpádlásra, ahol az összesüfolt kurli szálakat az égő lámpion lángjában égették.

A színészek szó nélkül megszöktek a színpadról

A színpad első perceiben a színpadi munkások közül egyiknek sem jutott eszébe a vasfüggönnyel lebecsajítani és a következő pillanatban az a hely, ahonnan a vasfüggönnyet le lehetett bocsajítani, már teljesen lángokban állott. A színpadot a nézőtérrel egy impregnált reklámfüggöny választotta el, amely eltakarta a nézők szemét a színpad történésektől. A színészek, színpadi munkások, kellekesek és a személyzet többi tagjai, amikor látták a katasztrófát, hanyat-homlok menekültek ki a színpadról anélkül, hogy szükségesnek tartották volna a közönséget egyetlen szóval is figyelmeztetni a veszélyre. Egy sugó és egy elektrotechnikuson kívül, akik a hőségben megfúltak és később szénnő égtek, az egész színpadi személyzet ép bőrrel uszta meg a katasztrófát.

A nézőtér közönsége nyugodtan ült

A színpadon már javában lángolt minden és a közönség, amelynek forgalma sem volt arról, mi történik a reklámfüggöny mögött, nyugodtan ült a helyén. Az irtózatos hőség következtében a reklámfüggöny hirtelen elgörbült, ahajlott a zenekarra s a megdermedt közönség rémülten látta, hogy a színpad teljesen lángban áll. Az egyetlen ember, aki megőrizte lélekjelenetét, a karmester volt, aki nyomban egy maraszt intonált a közönség megnyugtására, ez azonban nem használt mert, a karmester pillanatban hirtelen elsötétült minden, a lángok elhamasztották a nézőtér megvilágítására szolgáló vezetékek kapcsolóábráját. A párik telópontokra hágott és még borzalmasabb méreteket öltött, mikor a sötétséget vakító világszág váltotta fel: a színpadon dőlő lángok keresztúrták a reklámfüggönnyet. Az irtózatos tolongásban nyolcvan ember vesztette el életét és több mint kétszázan sebesültek meg.

A lefeszített közönség nem vette igénybe a vészkiáratokat

A legérdekesebb az, hogy a színháznak

volt annyi vészkiárat, amelyek a katasztrófát egészen elháríthaták volna. De ezuttal ép úgy, mint valamennyi színházban, az itélőképességet elvesztették még vak ösztönétől vezetve azon az ajtón igyekeztek ki, amelyen bejött. A vészkiáratokat figyelmen kívül hagyva,

Öt halottja és 20 sebesültje van a palánkai vasúti katasztrófának

(Bucaresti-Bukarest, október 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombatról vasárnapra virradó éjjel végzetes vasúti szerencsétlenség történt. Egy tehervonat. Ilie Radu s Palánka állomások között összeütközött egy szembejövő nyarvasvasúti szállító tehervonattal. Az összeütközés következtében a mozdonyok pozdorzájává szüdtak. Az összeütközés következtében az összetört cisztárnákból kifolyó petróleum tüzet fogott. Az egész vonat elégett. A romok között eddig öt halottnak sikerült nyomára akadnia, akik a szó szoros értelmében szénnőgtek. Ugy a halottak, mint a katasztrófa 20 sebesültje a vonatkísérő személyzetből kerültek ki. A kár meghaladja a 30 milliót is, mert a tehervonat drága selyemárakkal volt

megrakva. Az összes vonatok 12 órai késéssel szenvedtek és a forgalmat csak át szállítással lehet lebonyolítani.

Keresünk belvárosban 4 szobás komfortos lakást Ajánlatokat a kiadóba.

Hozományáról mi gondoskodunk, ha férjhez adja leányát, kössön hozománybiztosítást!! Uj rendszerű, nincs aránylagos fizetés, nincs csoport DANUBIA román általános biztosító részvénytársaság Timişoara, I. Bul. Ferdinand No. 5. Kérjen ingyen ismertetőt!

ZEPHIR Fel képekkel a ZEPHIR fűtőberendezésről, amely egy emberrel kezelhető és fűt egy szobát 24 órán át.

10 kg. fűvel fűt egy 80 m² szobát 24 órán át. Szántó Dezső és Fia Oradea, Str. Marasesti 8. Telefon 4-91. Városi iroda: Str. Avram Iancu 8.

Nagy választék olcsó árak! Engedmény nélkül is a legolcsóbb Dr. Sámuel férfidivatháza, Cluj, Reg. Ferdinand 3. Reklámösszedíltés 1-a popelin elejű ing 2-összesen 3-lei 500 Mérték utáni popelin ingek 390 lejtől 6 óra alatt. Gyapjú és nyuliszőr kalapok Nagy választék, olcsó árak!

Kedd, 1928 október 8. An Uj Kelet zsidó Főszerkesztő Felelős az Uj Kelet form... — Ha... sitónk: B... a lugosi... évek... konysági... példatad... emelkedő... és utam... seknek... támogató... születés... disa Ker... vezetett... társadal... gyászt v... Erdély... Radu... Str. M... Nagy radi... — Coty... szágrol... itk: A bu... két tagja... ben Párik... kat folyta... lantulaido... vissza... Coty kőe... mán, hog... módosítá... esetre ne... erre elha... körben k... kottot s... don fogja... — A c... tolla azt... betegek e... megenged... lágsaltó... készülő u... gvihatatl... elpusztítá... cselekmér... lagos tör... tethető, a... elősegíti... gesnek lá... ezeket a... séges hirl... hogy a n... a cseh fél... Slovo röp... ÉR...

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bánászi zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
 az Uj Kelet cikkének utányomását csak forrás megjelölésével engedjük meg.

Halálozás. Lugosról jelenti tudósítónk: Brauch Rudolf nagykereskedő a lugosi Chevra Kadischa elnöke, aki éveken keresztül a lugosi zsidó jótékonyági mozgalomnak személyes példátadó, áldozatkészségével is kiemelkedő vezetője volt, rövid szenvedés után elhunyt. A cionista törekvéseknek is megértő, lelkes barátja és támogatója volt, akit tavaly 70-ik születésnapja alkalmával a Chevra Kadisa Keren Kajemet aranykönyvébe vezetett be. Halála a város egész zsidó társadalmából mély megilletődést és gyászot váltott ki.

Erdélyrészi Csillárraktár Részv.-T.

Radió-szaküzlet

Str. Memorandului (Unió-u. 1.)

Nagy választék legújabb rádió-készülékekből és alkatrészekből.

Coty nem vonja vissza Magyarországról írt cikkei. Budapestről jelentik: A budapesti droguista ipartestület két tagja az ismert Coty-boikott ügyében Párisba utazott, ahol tárgyalásokat folytatnak abból a célból, hogy a láptulajdonos illatszergyáros vonja vissza magyarváltzó nyilatkozatát. Coty kérelmettette a tárgyalások folyamán, hogy cikkelt legfeljebb némileg módosíthatja, vissza azonban semmi esetre nem fogja vonni. A droguisták erre elhatározták, hogy a legszélesebb körben kiterjesztik és folytatják a bojkottot s meglévő készleteiket a külföldön fogják eladni.

A cseh kormány hivatalosan cáfolja azt a hírt, hogy a gyógvithatatlan betegek elpusztítását az új cseh kódex megengedné. Nem régen az egész világsajtót bejárta az a hír, hogy a most készülő új cseh kódex szerint a gyógvithatatlan betegek fájdalom nélküli elpusztítása nem minősíthető büntető cselekménnynek. Ugyancsak ezen állítólagos törvénycikk szerint az sem bűn tehető, aki valakinek öngyilkosságát elősegíti. A cseh kormány is szükségesnek látta hivatalosan meccafolnia ezeket a híreket, amik szerintük közönséges hírlapi kacsák voltak. Érdekos, hogy a nagy port felvert hírt éppen a cseh félhivatalosként szereplő Ceské Slovo röpitette világra.

Megkezdődött a romániai bányamunkások országos kongresszusa. A romániai bányamunkások tegnap országos kongresszust hívtak egybe Kolozsvárra, hogy bajalkat és sérelmeket megbeszéljék s az orvoslás módjairól tanácskozzanak. A kongresszus tegnap délelőtt 10 órakor kezdődött meg az építőipari munkások otthonában. A kongresszuson Buciuman főtitkár elnököl. A tegnapi nap az egyes szervezetek delegátusainak üdvözlésével s a bányamunkásság általános helyzetének ismertetésével telt el. Az érdemi tárgyalás ma délelőtt 9 órakor kezdődött meg.

Leprabacilusokkal fertőznek meg Rigában egy halálraítélte. Rigából jelentik: Snickers leprakutató egyetemi tanár a legközelebbi napokban egy Kirstein nevű halálraítélte gyilkost fog leprabacilusokkal megfertőzni, hogy a leprafertőzés eddig homályos kérdését megvilágítsa. Kirsteint saját kérelmére részesítették ilyen föltétel alatt kegyelemben. Hasonló kísérletet eddig csak egy esetben végeztek, még pedig a Havai szigeteken, akkor azonban nem sikerült kifogástalan eredménnyre jutni, mert a leprabacilusokkal megfertőzött gonosztevő olyan családhoz tartozott, amelyben már előfordultak leprás megbetegedések. Snickers tanár reméli, hogy Kirsteint megfertőzés esetén is sikerül meggyógyítani. Ez esetben megszabadul a halálbüntetéstől.

* Füzetek és iskolaszerek legolesőbban a „Safurth”-ban.
 * Olesó gramafon és legjobb lemezek a „Safurth”-ban Cluj, P. M. Viteazul. Kérien ingven katalógust.

Halálos autókarambol Budapest mellett. Budapestről jelentik: A gödöllői országuton, Cikota közelében Prokop Zoltán és Nemes László magánhivatalnokok motorkerékpárukon haladtak Budapest felé, amikor egy gyorsan szembefövő turautó rohant nekik. Az összeütközés elkerülhetetlen volt, az autó a motorkerékpárt köröpitette egy körakáson át az árokba és tovább hajtott. Ugyanekkor tartotta országúti vizsgáló körúttját Hermann Miksa kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter, aki a súlyosan sérült barátokat azonnal felvette autójába és beszállította Budapestre. Prokop Zoltán már a Rókus-kórház kapujában kiszénevelett, Nemes László pedig súlyos belső sérülésekkel ápoliák. A vizsgálat a gázoló autó ellen megindult.

Erdélyrészi Csillárraktár Részv.-T.

Radió-szaküzlet

Str. Memorandului (Unió-u. 1.)

Nagy választék legújabb rádió-készülékekből és alkatrészekből.

SPORT

Vasárnapi sportesemények

(Cluj-Kolozsár, október 8. As Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári bajnokság harmadik fordulójának hatalmas meglepetése a Haggibbor hihetetlenül és értelmetlenül nagy gólaránu 12:0-as veresége a bajnokságban ezuttal startoló Romániától. A Haggibbor amugyis rutinosan játékosokból álló együttesét ezuttal még a Csernovitzba távozott Klein és Rosenfeld hiánya is handicapelte. A katasztrófális vereség azonban így is csak oly módon jöhetett létre, hogy a kapuba beállított Mihályi bizonyára a Szimchas-tóra hatása alatt teljes dezinteresselment al viselkedett a zsidó csapat kapujára küldött labdák feltartásának irányában. Így aztán a Haggibbor együttese, amely az első félidő közepén lelkesen küzdött és kihasználatalan gólhelyzetek egész sorát teremtette meg a Románia kapuja előtt — a záporként hulló potyagólok hatása alatt demoralizálódva, apatikusan adta meg magát sorsának. A kilencedik gólnál Márk, majd Virág álltak be a kapuba, a vereségen azonban ez már mitsem változtatott. A kolozsvári zsidó csapatnak nyolc esztendő fennállása óta ez a legsúlyosabb és legérzékenyebb veresége, amelylél még foglalkozni fogunk.

KAC—RMS 3:0 (0:0). Biro Ciurek. A KAC csapata lelkes és gyors játékaival megérdemelten nyeri a mérkőzést, amelynek góljait Szaniszló, Cocoiu és Kozma rugták.

A tegnapi mérkőzések alapján a bajnokságban a KAC vezet három mérkőzésből három győzelemmel, utána az RMS a Romania és a Haggibbor következik.

Vidéki eredmények

Aranyosgyéres. Universitatea—Sodronyipari SC 3:2 (2:2).

Székelgyudvarhely. Hargitta—Brasovia 2:1 (2:0) bajnoki.

Szegvár. Coltea Brassó—Unirea 3:1 (2:1) bajnoki.

Brassó. Olimpia—BMTE 1:1 (1:0), Ivria—BCFR 3:2 (2:1) bajnokiak.

Bukarest. Juventus—Olimpia 3:2 (0:2) Macabi—Sp. Studentesc 2:0 (2:0), Venus—Unirea-Tricolor 3:0 (3:0) bajnokiak.

Temesvári bajnoki eredmények. Kinizsi—UDR Resica 3:0 (3:0), TMTE—ZsE 2:0 (2:0), TAC—Fratelia 5:2 (1:1)

Szatmár. Olimpia—Unirea 3:0 (1:0) bajnoki. Victoria—Tricolor Nagybánya 3:1 (1:0) II. oszt. bajnoki.

Az Unió—Barkochba bajnoki mérkőzés utánjátásza után az eredmény 3:3 (1:2) lett.

Nagyvárad. NAC—NSC 4:1 (2:0) barátságos, bíró dr. Morar.

Törekvés—Crisana 4:1 (1:1) barátságos, bíró Schmiadt.

Külföldi eredmények

A magyar labdarugó sportnak gyásznapja volt tegnap. Az osztrák válogatottak, úgy a profik, mint az amatőrök, sőt Bécs válogatott csapata is fölényes győzelmet arattak a magyar reprezentatívok felett.

Bécs. Ausztria—Magyarország 5:1 (2:1). A magyar csapat nagy gólaránu

vereségét a balszerencsén kívül a team balkezes összeállítás is elősegítette. Ziegel, Wesselyk, Geschweidl rugják az osztrákok, Hirzer a magyar csapat gólját. A két válogatott a következő összeállításban szerepelt:

Ausztria: Franz, Schramseis—Tandler, Frühwirt—Bilek—Schott, Siegl—Wesselyk—Geschweidl—Horváth—Wesselyk.

Magyarország: Ujvári, Fogl II.—Fogl III., Weber—Bukovi—Kalmár, Ströck—Takács II.—Turaj—Hirzer—Kohut.

A mérkőzés, amely egyébként rendkívül durva lefolyású volt, az európai kupáért is folyt egyuttal, amelyben most Csehszlovákia vezet. Utána Olaszország, Ausztria, Magyarország és Svájc következik.

Budapest. Bécs—Budapest 8:2 (2:1). A városközi mérkőzést is az egységesebben játszó osztrákok nyerték hatalmas fölényvel. Ticska és Spitz a magyarok góllövői.

Osztrák amatőrök—magyar amatőrök 3:1 (1:0).

Szombathely. Sabaria WAC Bécs 4:0 (2:0).

Berlin. A Charlottenburger SC atlétikai versenyén Nurni az egy óras futás világrekordját 19 kilométer 21 m. 86 cm.-re javította.

Romania atlétikai bajnokságai vasárnap zajlottak le Bukarestben. Az eredmények a román atlétika erőteljes dekadenciájáról tesznek tanúságot. Részletes eredmények a következők:

Kalapásdobás. 1. Bodea Coltea 39 m.

Távolugrás helyből. 1. König Buc. Olimpia 296 cm.

Magasugrás helyből. 1. Albricht Ol. 137 cm.

Távolugrás. 1. Onciul 594 cm.

Magasugrás. 1. Panajott MSE 163 cm.

Rudugrás. 1. Ogrineja Sp. St. Buc. 821 cm.

Hármasugrás. 1. Panajott MSE 12.67 m.

4x100 m. staféta. 1. Olimpia Brassó 45.6 mp.

Olimpiai staféta. 1. Sportul Studentesc 3 p. 53.4 mp.

100 m. síkfutás. 1. Herjeu C. (Sp. St. Buc.) 11.6 mp.

200 m. 1. Csegezi 23.4 mp.

400 m. síkfutás. 1. Kardos AAC 52.2 mp.

800 m. 1. Kardos AAC 2 p. 05.6 mp.

1500 m. Szilágyi Jiul 4 p. 20.6 mp.

5000 m.-1. Paveliuc (Dr. V. C.) 16 p. 44.8 mp.

10.000 m. 1. Sarbu St. R. B. 35 perc 56.8 mp.

110 m. gát. 1. Albricht.

400 m. gát. 1. Kardos AAC 61.8 mp.

Sulydobás. 1. Fritz Coltea Br. 13.43 m.

Gerelyvetés. 1. Ciobanu (dr. Voda Cser novitz) 51.36 m.

Diszkoszvetés. 1. Dávid Jiul 40.14 m.

Konkurs.

Der orthodox-sefardische Talmud-tora-Verein in Sibiu sucht per sofort einen **Gemore- und Tosefot-Melamed**. Gehalt laut Übereinkommen. Offerte sind an Herrn Oherrabbiner Künstlicher in Sibiu zu richten. Sibiu, am 7. Oktober 1928.

Talmud-Tora-Verein.

ÉRTESEM

a nagyérdemű vásárló közönséget, hogy **FÁRISI ÉS LONDONI** bevásárlási utamról visszaérkeztem és a **legújabb őszi és téli** divatujdonságokat beszereztem.

Külön osztály szőnyegek, függönyök, garnitúrák és butorkelmékben.

Kérem kirakataim szives megtekintését.

TELEFON 4-79

SZABÓ JENŐ

CLUJ-KOLOZSVÁR.

Raktárra érkeztek

angol, francia, kabát- és kosztüm-szővetek, ruha Maschá, divatselymek és Scharmouzok. **Férfi öltöny és kabát-szővetek** dus választékban!

Külön osztály szőnyegek, függönyök, garnitúrák és butorkelmékben.

Közgazdaság

Több mint 100 cég vett részt a CFR talpfa árlejtésén

A puha és kemény fapiac helyzete

(Cluj-Kolozsvár, október 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Október 2-án és 3-án zajlott le a CFR talpfa árlejtése, amelyen mintegy száz regátheli és erdélyi cég vett részt. A talpfaárlejtési ajánlatok általában szolid kalkulációs bázisról tanuszkodtak és ez azzal magyarázható, hogy az elmúlt évek folyamán a talpfa árátvétele számtalan vegzaturával jártak. Így többek között az átvételek alkalmával deklasszifikált anyag értékét az elmúlt évben mintegy nyolcvanmillió lejre becsülték.

Ettől eltekintve a talpfaárlejtést ezáltal új típusú, különleges és alul fűrésztelt talpfaárlejtésre kötelezték. De a legnagyobb sérelem mégis abból keletkezett, hogy a korábbi típusok megszüntetése közel másfélmillió kész talpfaanyagot tett fölöslegessé. Ez ellen egyébként a talpfaárlejtés az UGIR igazgatósága útján tiltakoztak az CFR vezérigazgatóságánál, mire Ottulescu helyettes-vezérigazgató kijelentette, hogy a vasút a régi típusú ajánlatokat korlátozás nélkül fogja elfogadni.

Az árlejtés eredményéből kitűnik, hogy bár az új típusú talpfaárlejtés lényegesen erősebb anyagot követel a vasut, a szükséglethez képest elegendő ajánlottak fel. Az árdifferencia mintegy negyven lejt tesz ki, ami 20 százalékos árkülönbözethez felel meg. A többi típusú talpfaárlejtés az árak mindenütt a forgalmi árakhoz simultak. Összesen százötven talpfaárlejtés vett részt az árlejtésen, amelyen felajánlásra kerül 1 millió 62 ezer drb. 270-es, 173 ezer drb. 260-as, 73 ezer drb. 250-es, 749 ezer drb. 220-as és 301 ezer drb. 150-es tölgy talpfa. Ezenkívül 991 ezer normal bükk talpfa ajánlottak fel. Itt említenünk meg, hogy az erdélyi puha fatermelők szeptember második felé-

ben felemelték az árakat. A puha fatermelők árát az erdőkitermelési krízis vont maga után, az előállított készanyaghiány következtében. A puha fatermelők árak egyébként a következőképpen alakultak:

Messerfallend IV. frei 2300, IV. osztályu 2300, IV. b) 1850, Ni. I-a 2650, II-a 2250, lécs és zárlecs 1900, rövidáru 3-24 és fél alapon 1800, rud 7-8 cm. es 7 és fél-11 cm.-es 9 lejt. Exportra ab magyar határ elvámolva: Messerfallend IV. frei 106 pengő, IV. osztályu 88, IV. b) 1850, lécs és zárlecs 74, rövidáru 3-24 és feles alapon 71 pengő, rud 7-8 cm.-es 30 fillér, 9-11 cm.-es 36 fillér.

A keményfatermelők a helyzet általában változatlan. A keményfatermelők között csak a talpfaárlejtés kedvezőbb hangulatot teremtett. Ennek ellenére a belföldi és külföldi relációkban az üzlet még mindig vontatott. Csak a bükk és olesóbb tölgy anyagok iránt mutatkozik némi kereslet.

Erdélyi irányárak: Tölgy fűrészára: párisi Ia. 5800-6000, IIa. 4500-4800, export bloue 5500-5800, belföldi 4000-5500, belföldi friz 4-8 cm.-es 4600-4800, exportra 8 cm.-től felfelé 4800-5200, sörös donga 110-120, bükkhasáb tűzifa 7000-7200, oradeai vonal cser 5600-5800 számosmenti 5000-5200, exportra ab magyar határ elvámolva: cser Érmihályfalva 230 pengő, Biharkezes 240 pengő, Kurtics 250 pengő.

A tűzifapiac az őszi beszerzések már javában folynak és különösen a termelő és a nagykereskedelmi relációkban élénk az üzleti tevékenység. Az árak Kolozsváron a következőképpen alakultak: prima bükkhasáb 7200-7500, prima tölgyhasáb 6500-6800, hántott 8000-8500 lejt per vagon.

Export-import

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara közleményei

Hr. St. Ledóchowski, Warsawa (Lengyelország) ércblok öntvényeit szeretné román piacon elhelyezni, bővebben a galaci lengyel konzulátus szolgálat felvilágosítással.

Alland i Ska, Warsawa, Fabryka Wyrobów Metalowych ul. Chłodna 5, ékszerárú gyártmányait (karkötők, bralanc, arany, ezüst, alpakka) szeretné román piacon elhelyezni. Bővebben

a galaci lengyel konzulátusnál lehet érdeklődni.

Bank Związku Zawodowych Bolników in Stanislawow (Lengyelország) olajpogácsa, napraforgóolaj és tengeri exportörökkel keres összeköttetést. Az érdeklődők bővebb felvilágosítást a bukaresti lengyel követségen nyerhetnek (Bucuresti, Str. Popa Tanu No. 47)

A bukaresti lengyel követség felkéri azon kereskedőket, gyárosokat, vagy üzemeltetőket, akik hajlandók az alább felsorolt kereskedelmi cikkeket Lengyelországba kivinni, közölnék a fentnevezett konzulátussal (Bucuresti, Str.

Nagy raktár

művész, színes, párisi, vörös, zöld, lila, virágos és humoros

Kérjen árajánlatot

képes levelező-lapokból

Különleges választék karácsonyi és újévi képes levelező-lapokból a legolcsóbb árban.

Olcsó képes levelező-lapok:

darabja 150 Virágok, Gyerekek, Hollandi, Fantáziás darabja 150 100-200 fillérrel mintázattal

Ujévi és karácsonyi levelező lapok darabja 150 lei

"CARTEA ROMANEASCA" gyárban

Cluj fiók: Str. Dorobantilor (Honvéd-u) 14-15.sz.

Popa Tatu 47.) címüket és feltételeiket, a mennviség meghatározásával:

Ásványviz, makaróni, szappan, celluloid, fémek, acélok, rezek, villamos gépek és azok alkatrészei, rádiókészülékek, papíros és papírárú, selvmek és selvemárú, halászhalók, hangszerek, térsztagyuró gépek és téglagyártó gépek.

A konzulátus kéri az árak pontos megjelölését a beküldött áriegevényeknél.

Powszechna Domy Skladowe in Lwow, szabad-raktár szolgálatát ajánlja a román piacnak.

A-S Sadolin et Hohnland, Hohnlandsgade 70 Copenhage, nyomdásférgyár különleges festékkészítményeit ajánlja a román fogyasztóknak.

Hoffmann Aladár Budapest VII, Klauzál-ucca 3. romániai textilgyárral keres összeköttetést.

Vereinigte Schuhmaschinen-Gesellschaft Bécs, bór. cipő, cipőalkatrész stb. kereskedőkkel szeretne összeköttetést létesíteni, akik gummitalp és sark árúit hajlandók átvenni. Az érdeklődők megkereséseiket az Österrei chisch-Románische Kammer für Handel, Gewerbe und Industrie Wien, In der Burg, Schweizerhof-Säulenstiege II. Stock intézzék.

A brassói német követség azon szücsökkel keres összeköttetést, akik hajlandók egy-egy német cég számára szörmebevásárlásokat eszközölni.

Sp. Akc. Ksawerov Zaklady Przemyslowe Drzewne Radowsko Polonia, göcsnélküli, száraz butor tölgy exportörök iránt érdeklődik

Szakszereien kel megjelölni az árúkat, deményeket a CFR fuvarlevelén

Az új teherárutartifa egyik sérelmes pontja volt az, hogy a szállító fél a fuvarlevelében a hivatalos nomenklatura szerint köteles az árumegjelölést eszközölni, ellenesetben megbüntetik, illetőleg a legmagasabb osztály szerint taxálják el küldeményét. Az érdekeltek a CFR-tarifá ezen intézkedése ellen többször interpelláltak azonban eredménytelenül. A CFR a mapokban újabb szigorú rendelelet adott ki ebben a kérdésben, amely a következőket tartalmazza:

A teherárutartifa 17., 18. és 19. pontja szerint a feladók kötelesek az áru deklarációt a fuvarlevelén, az áruosztályozásnál elhasznált elnevezés szerint eszközölni, ellenesetben a feladó vagy címzett reklamációs jog nélkül, a szállítási díjat az A. osztály tarifája szerint köteles megfizetni. Az áruosztályozásban meg nem nevezett árúkat, kereskedelmi elnevezésük szerint kell deklarálni.

Az olyan árúknál, amelyeknél a szállítási osztály alkalmazása a csomagolás módjától függ, a fuvarlevelében világosan meg kell jelölni ezt a körülményt is.

RADIO

Marosvásárhelyen

Révész Ernő

Hölgyek figyelmébe!

Kérjük kötött Costum-kirakatainkat megtekinteni.

ARAK:

Tiszta gyapju Lei 1190.-
Kaschka gyapju " 1400.-
Gyapju Sport " 1500.-
Gyapju selyem " 1800.-

HELIOS

Harisnya és keztüi-uház. - Főter 7.

Pályázat

a belgyógyász-főorvosi állásra
Az oradeai Izr. Szentegylet, Chevra Kadischa pályázatot hirdet az oradeai zsidóórházban megüresedett belgyógyászati főorvosi állás betöltésére.
A pályázat határideje 1928 november hó 15-én jár le.

Pályázhatnak Romániában érvényes orvosi oklevéllel rendelkező kiváló belgyógyászok, kik román állampolgárok.

A pályázatok okmánymásolatokkal felszerelve Leitner Lázár, az oradeai Izr. Szentegylet elnökéhez nyújtandók be.
Az oradeai Izr. Szentegylet Elnöksége.

Művész

Perzsaszőnyeg
szüvött gobelin, karameni függöny, külföldi fonalak, szövöklékek legelőnyösebb beszerzési forrása.

SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. Ev. Ctórogartu (Uri-u.) 14.

TÖZSDE

Valutapiac 1928 október 8 (Rador)

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3185-3190	-	-	49250	3198	11030	13683	649.5	192450
Newyork	164.1-1450	51.60	51.960	2560	16580	57310	71990	3375	-
London	8.1-802	251950	25.950	12412	805	2.79	34.7	16367	484.7
Paris	645-650	203050	2030	-	60	223	2777	13182	390.6
Milano	565-570	2722	272350	13415	871	3004	3725	17692	524
Prága	490-492	1540	1540	-	93	169820	2196	-	29650
Budapest	2884-2890	9060	9065	-	2910	-	12401	58830	-
Belgrád	-	913	913	-	292	-	1249	5921	176
Bukarest	-	31450	314	1530	-	-	346	42925	61
Vár.ó	-	5825	5825	-	1845	-	6425	7960	-
Bécs	23.0-2335	7310	7310	-	2340	-	8064	47487	-
Berlin	31.0-3145	12375	12376	-	3950	-	13645	16925	-

1000 lejt arfolyama: Zürich (uto) 314, Paris 1550, Budapest 346, Bécs 42925, Prága 2043

A tradicionális zsidóság és Erecz Jiszrael

Írta: Dr. Kohn Hillel.

A Herzli cionizmusnak egy negyedszázadon át két fronton kellett harcolnia ideáljárt: a külső fronton, melyen Palesztina-közjogi biztosítását kellett kivívnia s amely a népek életének színterén egy hatalmas politikai munkát követelt, és a belső fronton, melyen a zsidóságon belül kellett megteremtene egy nemzetközi renaissance feltételeit. A külső fronton az országot kellett visszaszereznie a zsidó népnek, a belső fronton a zsidó népet kellett restaurálni az ország részére.

A Balfour-deklaráció óta a cionizmus külső frontja elcsendesült: a charter 1917 óta megvan. Ha keletkeztek is rajta szépséghibák (fehér könyv), ha igyekeznek is a mai konzervatív angol politikai reakció Palesztina hivatalnokai a zsidó jogokat megnyirbálni: a charter a maga egészében még érintetlen.

A belső fronton azonban amelyen a zsidó nép erőinek egyesítését kell kiharcolni a cél érdekében, élénk tevékenység, sőt a Balfour-deklaráció óta lezajlott évtized alatt ez a front izgalmas harcok területé, melyekben egy nép viskodik saját magával élőképességéért.

A cionizmus a zsidóságon belül ismét két nagy akadályra talált: az asszimilációra és konzervativizmusra. Egyik akadály sem végzetes és nem olyan, amely igazi ellenaktivitást váltana ki. Ez akadályok kifejezője inkább egy nagyfokú közönyösség, mozdulatlanság a cionizmus hívó szavával szemben. Az asszimiláció és konzervativizmus nem harcol a cionizmussal szemben, hanem kitér előle. Mindkettőnek érve az „időszerűtlenség”, egy tipikusan elhárító, negatív magatartást indokoló jelszó. Az előbbinek már nem időszerű, utóbbinak még nem időszerű Erecz Jiszrael felépítése.

A cionista mozgalom legutóbbi eseményei azonban azt mutatják, hogy az asszimilációs zsidóságnak ez a közöny kezd megtörni és hajlandó Palesztina felépítésébe aktíve bekapcsolódni. A Jewish Agency kérdésében az elmúlt hónapokban beállott öröndetes változások ezt megerősítik.

Es ez a fejlődési irány egy egész esodlatos jelenségre hívja fel figyelmünket. A Herzli cionizmus megindulásakor azt lehetett hinni, hogy a külső munka, a politikai feladat lesz a nehezebb, s a zsidó nép e feladat sikeres megoldása esetén korlátlan erővel rendelkezésre fog állni. Ennek a feltevésnek az ellenkezője bizonyosodott be: mint már rámutattunk, a charterért való harc hamarabb véget ért, mint a belső fronton való. Es ez a jelenség megismétlődik a zsidóságon belül is: azt lehetett hinni, hogy az asszimiláció sokkal merevebben fog elzárkózni Palesztina újjáépítése előtt, mert amannak nem szívügye Palesztina míg a konzervatív zsidóságnak nemcsak szívügye, de centrális gondolata. Ezzel szemben az események azt mutatják, hogy az asszimilációs zsidóság hamarabb volt megmozgatható a cél érdekében, mint a konzervatív.

Ezért a tradicionális zsidóságnak ez a nagyfokú közönyössége akkor, amikor megvan a charter amikor létre kel a Jewish Agency, amikor egymásután alakulnak meg a keresztény Pro Palesztina bizottságok, egy óriási, misztikus kérdésként mered elénk. Nyugtalanító, nagy kérdést mozgat meg minden zsidóban ez az állapot: minden vonalon a megértés és eszelekvés tendenciájával találkozunk, de a konzervatív zsidóság: a tradicionális, a rabbinikus, az orthodox, egyszóval az, amelynek minden lételeme Palesztina-centrikus, amelynek mindennapi életében egy mozgósítottság a Palesztina-tudat, amelynek belső transzcendentális és külső liturgiája egyaránt Erecz Jiszraelre van beállítva: ez a zsidóság ne venne részt Erecz Jiszrael felépítésében? Szerencsére e probléma súlyossága mindjárt enyhül, mielőtt egy kritikai pillantással mélyebbre tekintünk. Nem

a vallásos tömegek mutatnak közönyt Erecz Jiszrael felépítésével szemben. A zsidó nép vallásos rétegei, a vallásos tömeg instinktive mindig nagy rajongással, áldozatkészséggel fordult az ősi hon felé s ez az ösztönös vonzalom ma is megvan és meg is marad. A közöny az u. n. hivatalos körök részéről tapasztalható. Nevezük a „halacha” embereinek, vagy a Tóra helytartóinak, vagy hivatalos ortodoxianak, — van egy irányzat, mely a hagyomány jégcsapos értelmezésével elzárkózik a nagy építőmunka elől és a cionista mozgalommal szemben hideg tartózkodást mutat.

Fonák helyzetét ez és fájdalmas tapasztalás. De nem végzetes. A „halacha” zord emberei egyszer csak felnyitják szemüket és nem fogják lezárva tartani az „agada” ezernyi színes, pompázó álmának most lehetővé váló megvalósulását szemben. Mert mi más a mai palesztinai építőmunka, mint az agada embereinek, a szív és érzelem embereinek válaszközlő akarása a történelemadta nagy lehetőségekre? Ezeknek az embereknek melegsége el kell, hogy olvassza a halicha jégét.

Hisz nem volt mindig így, hanem fordítva volt: az Erecz Jiszrael visszaszerzésére irányult törekvések évszázadok rendjén mindenkor a vallásos elemek, és kifejezetten a rabbik szent vállalkozása volt. A 13-ik században (1211-ben) 300 rabbi szervezte meg ezt a kivándorlást

Palesztinába, mely a francia és angol zsidóüldözések reakciója volt. A 18-ik században Reb Mendel a witebski caddik 300 chaszid élén költözött át Erecz Jiszraelbe, hogy azt tegye az ujonnan keletkezett chaszid-mozgalom központjává. A 19-ik században rabbi Hirsch Kakischer és rabbi Mohilever voltak az első kolonizációs kísérletek megszervezői, ők a mai Palesztina-munkának első fulárai és megalapozói. Igen, a rabbik akkor a nép igazi vezetői voltak és a nép atyját látták bennük.

A palesztinai építőmunka, mint minden abszolút értékű mű, előbb-utóbb minden ellentétet le fog győzni és így reméljük, hogy meg fogja nyerni ismét a vallásos tömegek vezetőit is. Ugyanugy lesz, mint az asszimilációs zsidósággal. Az asszimilációs zsidóság különböző utakon távolodott el a népeknek e centrális feladatától és ugyanazon utakon kellett visszaférnie. Az általános emberi értékek után szomjuzó, a humanista, a szocialista észre kellett, hogy vegye a palesztinai mű nagy emberi és nagy szociális értékeit. A gazdasági élet szkeptikusai meglátták Palesztinában is egy pezsgő, életerős kis állam gazdasági előfeltételeit. A patrióta európai zsidó meg kellett, hogy tanulja, hogy hazafiságával a palesztinai munkában való részvétel nem ellenkezik; a német zsidó gróf Bernsdorff, a belgát Vandervele kellett, hogy eziránt megnyugtassa. Az abszolút értékek idővel minden tiszteletet kivívnak maguknak.

Reméljük, így lesz ez a vallásos zsidóság képviselőivel is: be fogják látni, hogy Erecz Jiszrael felépítése egy nagy vallásos mű, egy mű, amelynek fáradsámai és áldozatai mutatják, hogy ez csak is hívó emberek műve lehet.

A zsidóság az öt kritikai szelleménél

fogva jellemző nagyfokú széttagoltságát mindig le tudta győzni és egységét mindig be tudta bizonyítani nagy, döntő életkérdésekben. A tradicionális zsidóság hivatalos vezetői nem viseltethetnek sokáig passzív rezisztenciával a Palesztina-építéssel szemben, mert e magatartással vagy azt bizonyítanák be, hogy a Palesztina nem szívügyük, vagy azt, hogy Palesztina nem az a nagy probléma, amelyért a zsidó egység riadóztatást érdemes megszólaltatni.

Es ha az asszimiláló zsidóság a Keren Hajjesszóban látta meg azt az aranyhidat, melyen át elveinek fenntartásával bevonulhatott a palesztinai építőmunkába, mennyivel inkább léphet e hidra a tradicionális zsidóság, mely elsősorban és mindenekfelett magának vallja a szent földet. Mert legyenek bármily fenntartásai és különvéleményei a tradicionális zsidóságnak a cionizmussal, mint mozgalommal vagy ideológiával szemben, az az egy elvitathatlan, hogy Erecz Jiszrael földjén éltvezés, súlyos munkával épített és beruházott, és azt nagy értékekkel gyarapította. Es ez az építés, mely a távolból szemlélő keresztényben tiszteletet és részvevő szeretetet fakaszt, ezek az értékek, melyek az európai és amerikai asszimiláló zsidóság elítélőjeit a munkában való részvételre serkentik, ez az építőmunka, ezek az értékek, ez a gyarapítás nem hagyhatja hidegen és mozdulatlanul azokat, akik magukat Jiszrael legizgalmasabb gyermekeinek vallják a tradicionális zsidóságot.

Reméljük, hogy a most meginduló erdélyi Keren Hajjesszó-kampány alkalmával az erdélyi orthodoxia vezetőinél ezek a szempontok visszhangra fognak találni.

Példás rendben zajlott le a bécsujhelyi tüntetés és ellentüntetés

Elvonultak Bécs felől a polgárháboru kísérletei

(Bécs, október 8. Az Uj Kelet tud.) Amintől egész Európában rettegtek, hogy a vasárnapi bécsi felvonulások veroz forradalmi kilengésekbe fognak torkollani, — nem következett be. Az egymással leszámolni kész Heimwehr és szocialista szervezetek felvonulási is példás rendben zajlottak le, mintegy negyvenezétfényi karhatalom asszisztálása mellett. A rendben lezajlott felvonulások hírére Európaszerte nagy megnyugvás következett be s mindenütt elismerően nyilatkoznak a bécsi nép két egymással farkas szemét néző táborának higgadságáról.

Aggu, drótsövény, gáz

Az első felvonulás délelőtt féltizenegykor vette kezdetét a Heimwehr csapatainak részvételével, amelyek tizennyolcezer embert számláltak. A Heimwehrek nemzeti zászló alatt sorakoztak s az egykori bécsujhelyi katonai akadémia előtt gyűltek össze, ahol Steiner nyugalmazott miniszteri tanácsos a Heimwehr organizációk vezetője tartott számukra hazafias beszédet.

A szocialisták felvonulása déli 12 órakor kezdődött, még pedig a város ellenkező pontján, amelyet a Heimwehrek táborából katonai kordon választott el, amelynek tagjai fegyverekkel, tábori tarackokkal, drótsövényekkel és gázzal voltak felszerelve. A szocialisták mintegy tízenötvenen voltak s Julius Deusch, volt szocialista hadügyminiszter vezette őket. Ez a szám nemsokára harmincötzetre emelkedett.

Incidensek és letartóztatások

Nemsokára eső kerekedett, mely egy ideig nem zavarta a csapatok felvonulását, később azonban a Heimwehr emberei oszladozni kezdtek s megindultak az állomás felé, hogy csapataik nagyrésze eredeti lakóhelyére, Steierország felé vegye útját. A szocialisták azonban nem hagyták abba a gyűlésezést, mire kommu-

nisták jelentek meg a helyszínen, akik meg akarták zavarni a szocialisták gyűlésezését. A letartóztatott kommunisták száma rövidesen ezerre rugott, akik közül hatszázat ma reggel szabadon bocsátottak és még csak négy száz van letartóztatásban. Ezek között van Stern Viktor csehországi kommunista képviselő, Slanski csehszlovákiai szerkesztő, Koridschoner osztrák kommunistavezér és Zucker Ervin a Rote Fahne szerkesztője.

A szocialisták gyűlésén a szocialista szónokok mellett egy belga szocialista kiküldött, Wander Meulen is felszólt. A kommunisták által megkísérelt rendezavarástól eltekintve, az egymással szembenálló két tábor; a Heimwehr és a szocialisták fegyveres csapatai végülis minden incidens nélkül oszlottak szét.

A polgárháboru majd ezután jön?

Annak ellenére, hogy a vasárnapi felvonulás nagyobb incidensek nélkül zajlott le, általános vélemény szerint a polgárháboru lehetősége egyáltalán nincs kiküszöbölve, sőt fokozottabb mértékben fenn áll Ausztriában. Ugy a Heimwehr, mint a szocialisták Schutzbundja a legpompásabban van felszerelve és abban az esetben, ha a gazdasági helyzet Ausztriában még jobban le fog romlani, szinte lehetetlennek tűnik fel, hogy egy polgárháboru vérontása elmaradjon.

Seipel kancellár idegei kimerültek

Bécsujhelyen végeredményben nem történt semmi baj. Ennek ellenére Seipel kancellár annak a nézetének adott kifejezést, hogy míg ő uralmon marad, hasonló esetek nem fordulhatnak majd elő, mert az események és a várakozások egy kimerítették idegeit.

A vasárnapi események egyébként az egész világsajtóban viszhangoznak és Bécsben, valamint Londonban, Párisban, Berlinben és egész Németországban

a lapok külön kiadásai jelentették hogy a bécsujhelyi vasárnap vérontás nélkül zajlott le. A bécsi lapok külön kiadásai a felvonulásokról érdekesebb részleteket is közölnek s megírják, hogy a kommunisták már vasárnap hajnalban tegegesen igyekeztek Bécsujhelybe, de nagyon sokat közülök már utjuk alatt letartóztatottak. A rendőrség feltartóztatott több teherautót is, amelyek a Rote Fahne elkövetett példányaival siettek Bécsujhely felé. Természetesen elkerülhetetlenek voltak kisebb verekedések is, amelyek a Heimwehr egyes emberei és a szocialdemokraták egyesei között zajlottak le minden messzebbmenő konzekvencia nélkül.

Hölgyeim!

Tudják mi a legújabb divat? Vásárolni az ujonnan megújult (M. skovits Rózsika vezetése alatt)

„MIDINETTE“

kalapszalomban Cal. Reg. Ferd. (Wesselényi-u.) 13. szám alatt, ahol a legújabb párisi és bécsi modellek vannak raktáron. Tisztségviselőknek árendingény. Minden nálam vásárolt kalapot átfarmok. Szíve pártfogást kér „Midinette“ kalapszalomban

LITHYNIA Gyógyvíz
Paptamási ásványvíz
Gyomor-, vese-, hólyag-, epe- és csu-
banainak legjobb orvossága. Képviselet
DACIA viztelítő-üzem, — Cluj, Calea
Regale Ferdinand

Hirdessen az Uj Keletben

Színház - Művészet

Kedd, fél 4-kor és fél 6-kor: Aranyfarsang. (Polly kisasszony öröksége. 7 felvonásos filmjáték. Az amerikai Paramount-filmgyár finom újonsága. Főszereplő Bébé Daniels. Helyárak: 20 és 10 lej. Szám: 73, 74.)

Kedd, fél 9-kor: Marinka a táncosnő. Operette-repriz, Kondor Ibolya főlépésével. Nagyon olcsó mozi-helyárakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám: 75.)

Szerda, fél 4-kor és fél 6-kor: Aranyfarsang. (Mozi-előadás. Helyárak 20 és 10 lej. Sorozatszám: 76, 77.)

Szerda, fél 9-kor: Gyurkovics fiuk. (Operette-újonság először! Herceg Ferenc regényéből szövegét és zenéjét írta: Farkas Imre, a Nótás kapitány szerzője. Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Solyom Győző, Tompa Béla, Ihász Aladár főlépésével. Premióre-bérlet 7 szám. Sorozatszám: 78.)

Csütörtök, fél 4-kor és fél 6-kor: Fekete rózsza. (Az amerikai Paramount-filmgyár hatalmas film-remekje 10 felvonásban. Helyárak: 20 és 10 lej. Sorozatszám 79, 80.)

Csütörtök, fél 9-kor: Gyurkovics fiuk. 2-odszor. Nberlet 7 sz. Szám: 81.)

Péntek, fél 4-kor és fél 6-kor: Fekete rózsza. (Mozi-előadás. Helyárak: 20 és 10 lej. Sorozatszám: 82, 83.)

Péntek, fél 9-kor: A valódi kubáni kozák ének és tánc-kórus főlépése I. Borka asszony és György deák. (XVIII. századbeli vidám minorita közjáték, először. Bevezető előadást tart; Janovics Jenő dr.) II. Kozák lakodalom. (Jelenetek az orosz életből. Tánccok, énekek, Előadja: a kubáni kozák kórus.) III. Omnia vincit amor. (XVIII. századbeli vidám közjáték) IV. Tutan-khamen ballet. (Előadja a kubáni kozák kórus. Premióre bérlet 8 szám. Sorozatszám: 84.)

Szombat, fél 4-kor: Éva grófnő. (Operette újonság, Karácsonyi Ilivel, Kondor Ibolyával.) A utolsó felvonásban; Kozák-lakodalom. (Előadja a valódi kubáni kozák kórus. Méréseket helyárak. Sorozatszám: 85.)

Szombat, fél 9-kor: Gyurkovics fiuk. (Operette-újonság 3-adszor. Az utolsó felvonásban; A kubáni kozák kórus főlépése. Nb. 7 sz. C Ssz. 86.)

Vasárnap d. u. 11-kor: Mozi-matiné 15 és 10 lejes helyárakkal (Sorozatsz. 87.)

Vasárnap d. u. 3-kor; Fekete rózsza. (Mozi-előadás 20 és 10 lejes helyárakkal. Sorozatszám: 88.)

Vasárnap 5-kor; Régi nyár. (Operette-újonság, Kondor Ibolyával, rendes helyárakkal.) Az utolsó felvonásban; A kubáni kozák-kórus főlépése; Tutan-khamen ballet. Sszám: 89.)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor; Gyurkovics fiuk. (Operette-újonság 5-öd-ször.) Az utolsó felvonásban; A kubáni kozák-kórus főlépése; Kozák-lakodalom. Nb. 8 sz. A Sszám: 90.)

Hétfő, fél 9-kor; Mozi-előadás. (20 és 10 lejes helyárak. Sszám: 91, 92.)

Hétfő, fél 4 s fél 6-kor Mozi-előadás (20 s 10 lejes helyárakkal.) Poór Lili főlépésével. (Előadás végén: A kubáni kozák-kórus főlépése új műsorrall; Kaukázusi-táncok. (Nberlet 8. sz. Sszám: 93)

A színháziroda közleménye:

Gyurkovics fiuk. Az idei évad egyik legvonzóbb operettművészségének a Gyurkovics fiuknak lesz holnap este a nagy érdeklődéssel várt premióre. A Gyurkovics fiukról elég annyit írni, hogy a szövegze Herczeg Serenc világhírű regényéből készült s hogy zenéjét a népszerű Farkas Imre írta. Főszereplői Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Miklóssy Margit, Kőszegi Margit, Solyom Győző, Tompa Béla, Ihász Aladár. A Gyurkovics fiuk ennek a hétnek négy estéjén van műsorra tűzve: Szerdára, csütörtökre, szombatra és vasárnapra.

A valódi kubáni kozákok a Magyar Színházban. Világszenzációja lesz ennek a hétnek a második felében a Magyar Színházban: A valódi kubáni kozákok fognak fellépni, akik nemcsak karénekeket adnak elő, de táncolnak.

Énekelnek és egész jeleneteket adnak elő az orosz népéletből. Az oroszok egy-egy rendes színházi előadás keretében fognak fellépni s bár szerződésük igen nagy anyagi áldozattal járt, az igazgatóság nem emeli fel a helyárakat, tehát a szokásos rendes helyárak mellett lehet megnézni az orosz kórus-kórus nagyszerű mutatványait. Hogy mikor lépnek fel? Arra feleletet a heti műsor ad.

Ma és holnap délután: Tanu a nász-ágyban a Magyar Színházban. Az amerikai Paramount filmgyár egyik legszebb remekje, a Tanu a nász-ágyban című 7 felvonásos új vigjáték kerül vetítésre ma és holnap a színházban. Főszereplők: Clara Bow és Eddie Cantor. Előadások kezdete fél 4 és fél 6 órakor. Helyek árai: összes párhelyülések és földszinti ülések 20 lej. Összes erkélyülések 10 lej.

Legalkalmasabb ajándéknak a jó könyv

A GENIUSZ népszerű és közkedvelt könyveit féláron szerezheti be könyvosztályunkban.

Finom papír, gyönyörű nyomás, izléses kiállítás. Kevés pénzért egy egész könyvtárat rendezhet be.

Arjegyzeink a bolti árat, másodsorban az okt. 20-ig érvényes olcsó árainkat tünteti fel

Külföldi írók

Table listing authors and book prices: Baillon: Egy jó Marika története 136-68; Bjelij: Az ezüst galamb 238-119; Carco: A hurok 136-68; Kokain 153-68; Cocteau: A párisi fiu 136-68; Conrad: Félvér 170-85; Az arany nyil 272-135; Az árnyékvonal 153-68; Curwood: Afarkasember 85-51; Kazán, a farkaskutya 85-51; D'Annunzio: Sziklák szüzei 187-85; Duchêne: Szeretni, sirni, meghalni 187-95; France: Virágzó élet 204-102; Gautier: Maupin kisasszony (2 kötet) 272-136; Gorkij: Az Artamonovok 238-123; Hamsun: Lyngé szerkesztő 153-74.80; Hauptmann: Pantom 136-68; Hesse: Siddhártha 136-68; Hugo: Izlandi Hán 340-170; James: Három különös leány regénye 136-68; Kistemackers: Váltott előfogattal 136-68; Koenig: A szent palota 272-68; Lindberg-Dovlette: Viola 153-75; Löns: Az ordac 187-95; A két arc 221-109; Michaélis: Hét nővér 85-41; Mistler: A mult szerelmese 136-68; Négyek regénye 238-119; Norris: Az örvény 340-170; Rachilde: A nősténytarkasok lázadása 272-136; Regnier: Aki félt a szerelemtől 187-95; Renard: Lerne doktor, a kisisten 187-95; Rosny: A föld halála 187-95; Spunda: A halottbűvölő 170-85; Sirobi: Kisértetek az ingoványban 272-236; Unanuno: Ez azian a férfi 136-68; Vautel: A plebános nr meg az újgazdagok 136-68; Önagsága nem akar gyereket 85-41; Véber: Pompadour kalandja 170-85; Wells: Beaty 85-54.40; A tengeri tüdér 85-54.40

Klasszikus irodalom

Table listing classic literature titles and prices: Andersen meséi (Három kötet) 1020-408; Apuleius: Az aranyszámár 272-136; Bashkirtseff Maria naplója 170-68; Chamisso: Schlemil Péter csodálatos története 306-136; Dickens: Nagy kárakozások. (Két kötet) 680-340; Flaubert: Három mese 85-34; Erzelmek iskolája 408-204; Szent Antal megkísértetése 238-102; Gobineau: A renaissance 170-85; Goethe: A napló (Közöltányi Dező fordítása) 510-238; Kropotkin: A francia forradalom. Két kötet 612-306; Ugyanaz (Olcsó kiadás) 255-102; Meredih: Az önző (Két kötet) 748-340; Reader: Oltár és tűzhely (Két kötet) 748-340; Tolstoj: Ifjúságom regénye. (Köte) 476-238

Színművek és verseskönyvek

Table listing plays and poetry books: Garady: Ezüstlakodalom 85-41; Róbert és Marianne 85-41; Goethe: Clavigo 85-41; Hoffmannsthal: Akarki 85-41; Rolland: A szerelm és halál játéka 85-41; Szép Ernő: A világ 63-34; Tolstoj: Az élő halott 85-41

Tudományos művek

Table listing scientific works: Ambrus: A kritikéről 25-25; Balassa: Hélyes magyarság 85-41; Braun: A népmese 85-41; Grubb: A quakerek vallása 85-41; Havas: Az értéköttség 85-41; Kármán: Etika 119-61; Leidenfrost: Bevezetés az élet-tudományba 85-41; Nagy D.: Bevezetés a zölogiáiba 85-41; Schmidt: Az ind filozófia 85-41; Schopenhauer: A szerelm metafizikája 85-41; Szelényi: A nevéletlan alapvonalai 86-41; Zoványi: A felvilágosodás története 86-41

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szö 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetésektől díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Levelezni intelligens fiatalemberrel. Leveleket „Roxan” Post-restante Brasov. 1179.

Válogatott gesztenyét, bányai aszaltszilvát szolid napi áron szállít utánvétellel Rózsa Teuti de sus Ba-Mare. 1178

Női ruhavarrónő nagy gyakorlattal, szerény igényekkel, hához megy varrni. Kovács Erzsébet, Zápolya-u. 17. szám.

Lehetőleg tanítónő keresek negyedik elemista leánykámhoz, zongoratanú előnyben. „Cultura” Er-mihályfa. 1177

Spanyolfalat vennék kezalatt. Llyod Express Str. Raia 9.

Izraelita ur családnál belvárosban, ur lány lakást kaphat. Cim a kiadoban. 1171

A város központjában

kiadó

engros-üzletnek, iparvállalatnak, gyári keraktnak vagy más üzemnek kiválóan alkalmas

öt szobából

álló földszinti helyiség, betonozott pincével. Ugyanott raktárhelyiség is kiadó.

Ertekezhetni RADOS festéküzlet, Calea Regele Ferdinand No 21.

Zongora kitűnő állapotban levő, helyszűke miatt, azonnal eladó. Muzeymu. u. 4., ajtó 2.

ישבות תלמוד תורה אונר שוקן דעקקע אידרען בע דארף און אינשטימען גמרות חומשים נ"ך ספרים בייא רעך בילגעמען בעצונם קוועלעך „Safruth” Cluj. P. M. Viteazul 39.

Intelligens, házias, szerényigényű, huszonnyolc éves leányom részére, más alkalom hiányában, ezuton keresek olyan férjet, ki szép kelengye és berendezésén kívül hozományra nem reflexál. Leányom nagy iródat gyakorlati folytán férjének olyan segítségére lehet, hogy a hozományt duplán pótolja. Komoly zsidó iparos, kereskedő, vagy tisztviselő, h özvegy is 1-2 gyermekkel, írjon özv. Lusztig Jánosné címre. Oradea, Szilágyi Dező-ucca 9 Str. Pr. Carol.

Komplett szoba, konyhaberendezés ofron eladó. Ertekezni Sr. Cloaca (Fecske-utca) 27. Ugyanott kis üziethelyiség kiadó.

Furanculoi

a legjobb szer mindennemű kelés (furunkulus) ellen. Kapható minden gyógyszerárban. Előadja - Egger vegyészeti gyár, Cluj

Garantált orth. kóser

frissen fejt

tehéntej

modernül elszertelt tejgazdálásgal, naponta kétszer (reggel és este) házhoz szállítva is kapható

Schwartz Ignácénál

Rudolf-ut 36. Mes. helyek: Farkas Manó.

Divatkülönlegességek kabát- és ruhaanyagokban. „Sighisoara” selymek szolid árakban. Grünwald és Steiner Női divatkülönlegességek áruházában CLUJ, PIATA UNIRII No. 12.

HEBE a legjobb gyógy- és borviz már 10 üveg rendelésnél is engrosárakban házhoz lesz szállítva. Megrendelők hely a főterakat és vezérképviseletnél: Coloniale FISCHER Calea Reg. Ferd. 28-a. Varosi épület

Utazók! BERKOVICSNE vendéglője megnagyobbítva Oradea, Str. Nicolai Iorga 19. Zöld- és Méréseket árak. Kitűnő házikonyha

Szülők iskolák tanítók! A legjobb konyha. A legjobb az Uj Kelet könyvosztályában - Uj Ara 45 lej

SOLON LYDIÁBAN

Irta: THEODOR HERZL.

Sardesben közben a dolgok tovább fejlődtek. Eukosmos kedves társa és barátja lett a királynak. A királyt újból és újból felderítette az ifjú szellemének frissessége, merészsége — s lényének frisszerűje. S aki a legjobban szerette Eukosmost, az ép maga Solon volt. Gyakran mondogta az ifjunak:

— Nagyon szeretném, hogy ha száműzetésből hazatérek s a fiamat viszontlátom, hozzád hasonlít!

Kroisos vendégét gyakorta felvonta bizalmasan és megkérdezte tőle:

— Még mindig ugyanazon a véleményen vagy?

— Igen, még mindig — hangzott Solon hajthatatlan válasza.

Eukosmos a nyájas Omphalával is akadálytalanul érintkezhetett. Bevallotta neki a szerelmét, mert tavasz volt.

— Tavasz volt, amidőn Omphale válasszolt:

— Eukosmos, én is szeretlek téged s a feleséged akarok lenni, ha letelt a próbaidő.

Mert Omphale csak a bizonytalan próbaidőről tudott, melyet apja szabott ki véglegének.

Lydiában azonban egy különös tavasz volt, amely az embereket vidámmá és nehezékké tette. Az országban egy megmagyarázhatatlan gazdagság ömlött el. Legalább nem volt sehol se koldus, se szűkölködő. Mindez pár hónappal azelőtt kezdődött az ingyenes lisztkiosztással.

Ezek a lisztkiosztások Sardesben és a többi városokban s az ország falvaiban a király nevében történtek. Kezdetben csak a legszegényebbek fogadták el az ingyenes lisztet. Miután azonban a készlet olyan kiapadhatatlannak látszott, mint a jó uralkodó kegye s mert mindenki annyi lisztet kapott, amennyi csak háza számára szükséges volt, egymásután jöttek mások is. A lisztkiosztások körül olyan volt az élet, mint egy bővizű patak. Teli szakajtókkal vonultak el. Egyesek persze keresek a csodálatos események értelmét és éleselműen kitalálták, hogy Kroisosnak szerencsés külpolitikával sikerült az ország kenyérszükségletét a legnagyobb mértékben biztosítani. A legtöbben azonban minden tanakodás nélkül vették a dolgokat tudomásul s örvendeztek az isteni adománynak, mindaddig, míg a csoda mindennapisága közönyössé nem vált.

Mindenesetre voltak olyanok is, akik kellemtelennek tartották ezt a jelenséget. Hívenek voltak a földmivelők, a földbirtokosok és a kereskedők. A buza elérték telenedett és a szerződött munkások elégedetlenül hagyták el munkaadóikat. Lidia bujantermő szőlőföldjei elvadultak. Senki sem törődött a gondozásukkal, vagy azzal, hogy a káros dolgokat gondos védekezéssel elhárítsák a mezők felől. Ha madarak és káros rovarok lepték el a mezőket, ki törődött velük? A nagyobb szükségűl azonban mindenki mentesítve volt mindaddig, míg a király liszteskamrája ki nem ürült. Ez eddig egyáltalán nem ürrült. Mivel többre volt szükség, annál több készlet volt jelen. Így tehát az ország népei, ha némi fogcsikorgatásokkal is, de megadták magukat a bőség kemény megpróbáltatásának.

A lidiaiakra, akik nem földmivelésből, hanem egyéb foglalkozásokból éltek, az új állapot egy sajátos bányászattal hatott, mint a tikkaszó szél. Minden mozgékony és aktivitás elaludt. A férfiak meglustultak, de emellett izgékonyak lettek. Kevesebb gondjuk volt, mint amennyi hasznukra vált s ezért mindenféle henyé és veszélyes dolgokra adták magukat. Erkölcstelenek és sóvárak lettek, mert a munka által ki nem merített erejük kielésre tört. Többet foglalkoztak politikával is, még pedig zabolátlan és lázadó módon. Elkezdtek zúgolódni Kroisos ellen s formálisan egy forradalmi

párt képződött, amelynek vezetői az elszegényedő kisbirtokos osztály tagjaihoz tartoztak.

— Ezek a te diákriaid, Kroisos, — mondogta Solon, amidőn a fejleményeket jelentették az udvarnál. Ezeket az embereket már ismerem Athénből. Az emberek itt is és ott is ugyanazok.

A király egy marcona katonája azonban úgy vélte:

— A mi lidiaiainknak szüksége van egy kis háborúra. Győzelemre, vagy vereségre van szükségük, ami megnyugtassa őket. Kikezdehetnek például a perzsa Kyrossal!

Háborus párt természetesen a sardesi udvarban is volt s ennek a pártnak ez a katona most a lelkéből beszélt. Kroisos egyelőre még visszautasította a gondolatot.

S ebben az időben jött valaki Mithosból s csak úgy mellékesen meséllé, hogy találkoztak Talesse.

— Hogyan — mondogta Kroisos: — Tales hazatért és nekem nem küld semmiféle értesítést? Meg tudod ezt magyarázni, Solon? Mi a döntésére várunk, ő pedig hallgat!

— Még mindig szükséged van a véleményére? — válaszolta Solon, miközben a város felé mutatott.

— Igen, — mondogta a király türelmetlenül. Most van véleményere a leginkább eszükségem, amikor a lelkemben egy nyugtalanság támadt. Ezelőtt még tudtam, hogy ki felé kell hajlanom, Te feléd, Aesopus! De most már nem tudom. S ez a te vétked, Solon!

— Küldj egy hírnököt Miletosba, — mondogta Solon — s a legbölcsebb helyén meg fog szabadítani kétségeidől. Mi pedig közben készítsünk egy kehely illatos bort valami gyorsan ölt méreggel.

— De készítsünk egy birsalmát is, amelyet a jegyepár együtt fogyaszt el, — válaszolta Aesopus.

— Legyen úgy, — mondogta Kroisos. Mind a kettő álljon készen, a méregpohár és az alma. Mi pedig várjuk, hogy mit mond Tales.

Ismét egy hírnök ment Miletosba. Amidőn visszajött, csak nagy fáradtsággal tudott áthatolni Sardes uccáin, mert az uccák teli voltak lázadókkal. Kroisos katonasága a lázadó néppel küzdött. A fegyverek lármája egész a palota belső terméig elhallatszott, ahol a király barátjaival, Solonnal és Aesopussal s a fiatal jegyepárral tartózkodott. Egy aranyból készült kehely s egy szép birsalma volt a király előtt.

— Omphale! — suttogta Eukosmos, — ne félj, ne félj! Ne foglak védelmezni az életemmel, ha a csöcselék betörne.

— En nem félek, Eukosmos, ha te itt vagy. Üzzenek bár el, én követlek Bolissosba és bárhová, ahová te akarod. En a feleséged akarok lenni. A tied! A tied! Szegénységben és gazdagságban, csak a tied! Szeretlek!

Kroisos pedig elolvasta Tales választ. Mélyen felsőhajtott és átadta barátainak. Aesopus remegve mormolta:

„Király! Elutaztam, hogy engedelmességedem neked. Mert magamban nem találtam meg azt a bölcsességet, amelyet főlem kívántál. Csak egyetlen ember van a görögök között, aki az államo! olyan mélyen érti, hogy egy ilyen kérdésre válaszolni tud. Ezt a férfit kerestem és ezért mentem Athénbe. Ez azonban elhagyta szülővárosát. Mindenütt a nyomába voltam és így jutottam el az egyiptomiak országába. Ő azonban már tovább ment. Csak Cyprus szigetén tudtam meg, hogy hol tartózkodik. Ott tartózkodik nálad. Ezért hallgattam. Miért vigyem én az ő bölcsességét karnakba hozzád, amidőn te magad a forrásból merithetsz... Tedd azt, király, amit Solon tanácsol.

Remegő kezekkel nyúlt Kroisos az aranyból készült kehely után és adta át Solonnak és fedte el könnyekkel áztatott szemét kezeivel.

Solon a szerelmesekhez lépett: — Omphale, a vőlegényeddel szeretnék komolyan beszélni. Atyád kívánsága, hogy mi, férfiak egyedül maradjunk. Csókold meg vőlegényedet... És menj ki!

Boldogan borult a menyasszony Eukosmos mellé. Ugy érezte, hogy ez életének legnagyobb pillanata. S egy utolsó mosollyal gyengéd szeméi mélyéről elfordult Eukosmostól és engedelmesen kiment, mert a komoly férfiak egyedül akartak maradni.

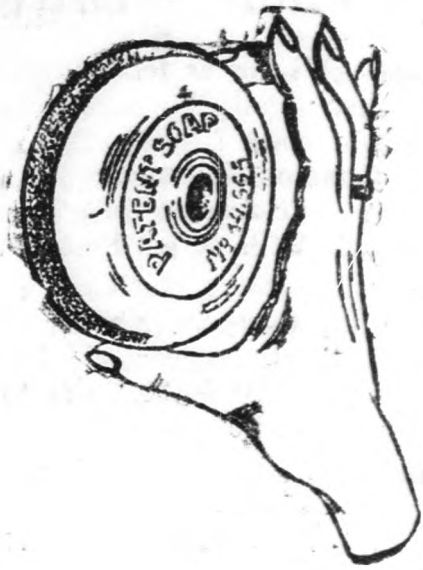
— Nos, Eukosmos, — kérdezte Solon, — még mindig azon a véleményen vagy, hogy az emberek boldogíthatók? A lázadást ime, hallod odalent. Ezt a lázadást a te isteni ajándékok idézte elő. Még mindig meg akarod őket jutalmazni a gond nélküli és munka nélküli örök kenyérrel? Nem tartanád meg inkább a titkodat magadnak? Semmisítsd meg és fejeisd el! Omphale ime, a tied, mert méltó vagy rá és Kroisos neked fogja adni még akkor is, ha csodaszereget nem áru-rod el. Kövess engem és hagyd, hogy az emberek úgy izzadjanak tovább is szántó, földjeiken, mint azelőtt s hagyd, hogy dolgozzanak benn és keservesen! A munka jót tesz nekik. Így legalább vizik valamire.

Eukosmos felegyenesedett: — En csak azt hiszem, Solon, hogy próbára teszel. Te azt szeretnéd tudni, vajjon nem vagyok-e olyan alantas, hogy nem tartom be a szavam. Omphale a menyasszonyom, és holnap ki fogom hirdetni a világnak titkomat. Az eszköz nem az enyém, hanem minden emberé, akik számára én csak hűségben megőriztem. Az, hogy ezek odalent tombolnak, nem változtat semmit az igazukon. Azért lázongnak, mert nem tudják. En fel fogom nyitni a szemek.

Ekkor Solon lány hangon a következőket mondta:

— Eltaláltad. Próba volt. És én most úgy szeretlek, amilyen vagy. En sohasem szerettem még embert úgy mint téged. Oh te drága álmódó, te drága népboldogító! Te

Dr. Nosedá-Lyukas
szab.
Akassa fel

tényleg megérdemled, hogy álmaid legyenek — álmaid Omphaleről. El tudom képzelni a te lelked most telidesteli van illatozó kedveseddel. Sohasem voltál még boldogabb Eukosmos és ha beláthatlan évekig élnél, akkor sem lennél soha boldogabb!... Ime, Kroisos, mi egykor az igazi boldogságról beszéltünk. Ime, itt áll előtted: Eukosmos az Eukosmos szereti az embereket és Omphalét. És mindenki, aki ismeri őt, őt is szereti... Eukosmost Üríted ki ezt a kehelyt, amelyet Kroisos általam nyújt neked. Üríted ki az emberiség javára és gondolj szerelmesedre.

— És Eukosmos felhajtotta a méregpoharat.

(Vége.)

Egy jól berendezett
litográfia
nagy vevőkörrel, egészségügyi okokból
eladó.
Ajánlatok „Litográfia” jellegre e lap kiadóhivatalába

Hirdessen az Uj Keletben

Minden házban nélkülözhetetlen!

A mai otthon

(Ezerjökönyv — a mai élet ezer bajjáró!)

című könyv, amely a mindennapi élet száz meg száz kérdésére ad választ és hasznos tanácsot. Mindenki, legyen az bármely foglalkozású, tartozék bármely nemhez és korhoz, megtalálja ebben a könyvben mindazt, amire a gyakorlati életben, főként az otthonában szüksége lehet.

Egynehány fejezete:

A gyermek. — A háztartás. — Testápolás. — A táplálkozás. — Rádió. — Kézimunka. — Háztartási tanácsok stb.

A sok száz képpel illusztrált munka ára vászonkötésben **960 lej.**

Részletes, illusztrált prospektust szívesen küld az Uj Kelet könyvosztálya, Cluj, Str. Baron L. Pop 10.